

УДК 69.059:711.4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

Автори – Мішина Ю. Є., аспір., Гірка Д. Д., студ.

Науковий керівник – Разумова О. В., канд. техн. наук, доц.

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Успішне впровадження цілей сталого розвитку в державну політику України та досягнення цільових показників у рамках національних завдань цілей сталого розвитку вимагають регулярної оцінки, аналізу, прогнозування та передбачення факторів впливу на стан українських міст за трьома складовими: екологічна, економічна та соціальна. Виявлення проблем розвитку міст і пов'язаних з ним урбанізаційних процесів на сьогодні є невід'ємною частиною всього комплексу питань переходу країни до моделі сталого розвитку, оскільки майже 70 % населення України проживає у містах [7].

Мета дослідження: дослідити проблеми сталого розвитку міських поселень в Україні та розглянути можливі способи їх вирішення.

Результати дослідження. Сталий розвиток передбачає гармонійний поступальний розвиток трьох ключових складових: економіки, навколишнього середовища та соціуму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій демонструє, що у сфері забезпечення сталого розвитку міст існує багато труднощів, пов'язаних з нагромадженням хронічних соціальних, економічних та екологічних проблем, які суттєво впливають на якість та безпеку життя людей у містах України [3].

Для кожного регіону притаманні свої особливості, вимоги та тенденції сталого розвитку, їх регіональна і локальна специфіка позначилися на ситуації в окремих поселеннях. Так, досліджуючи особливості переходу міст Карпатського регіону на шлях сталого розвитку, Г. Машіка відзначає, що його характерними рисами під час впровадження даної концепції є переважна роль місцевої влади і місцевих громад. На її думку, для Карпатського регіону на шляху сталого розвитку та євроінтеграції, найбільш гострою проблемою є охорона навколишнього середовища [6]. Східні ж регіони, за дослідженням Н. С. Орлової, в першу чергу, потребують гуманітарного реагування, (особливо регіони, постраждалі від бойових дій та найбільш уражені внутрішнім переміщенням осіб), а також стабілізації ситуації та відбудови інфраструктури [9].

За дослідженнями А. О. Коваленко, дієвим інструментом розв'язання проблем регулювання розвитку міських агломерацій є стратегічне планування сталого розвитку міст в контексті конституційних засад, а також поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади. На думку автора, таке планування має враховувати зарубіжний досвід, щодо практики модернізації та перетворення промислових зон великих міст, суперечливі наслідки джентрифікації й капіталізації міських земель, а також неоднозначний характер креативних концепцій міських змін [4].

На думку Д. Л. Тарасенко та К. К. Сухової на будь який розвиток певних територій прямий вплив чинять саме міграційні процеси [10]. За дослідженнями Ю. Дейнека, слабка та застаріла соціальна інфраструктура малих міст України та невідповідний рівень оплати праці ускладнює ситуацію на ринку праці та спричинює трудову міграцію з прилеглих територій до великих міст, з малих міст до обласних центрів та до м. Києва, а протягом останніх років, взагалі, суттєвою є трудова міграція населення до країн Європейського Союзу [2].

На думку С. Г. Нестеренко та Ю. Б. Радзинської, однією з причин загострення кризових явищ є нераціональне використання земель, планування та забудова населених пунктів без урахування природних умов територій поселень [8].

О. В. Левченко вважає, що саме «ревіталізація» промислових зон є перспективним напрямком просторового розвитку міст, активне впровадження проектів якого є запорукою підвищення ефективності використання територій та інфраструктури колишніх промислових об'єктів, що в свою чергу матиме позитивний вплив на соціально-економічний розвиток міст та регіонів [5].

На думку Н. С. Орлової несприятливі умови середовища у містах зумовлені відсутністю системного підходу до розвитку міст через брак сучасних генеральних планів розвитку міста та недостатнього фінансування [9].

За дослідженнями В. В. Гребнюк та О. В. Герасименко, важливим показником сталого розвитку регіону є транспортна інфраструктура міст, яка є важливим підґрунтям становлення господарсько-рекреаційного комплексу регіону. На їх думку, на більшості території України залізнична та автомобільна мережі, створені у 1960–1970 рр. минулого століття та потребують реконструкції та відновлення [1].

Проведений аналіз відображує, різноманітність проблем розвитку міських територій в Україні, проте найбільш гострішими та спільними проблемами більшості міст України досі залишаються:

1. житлова проблема;
2. недостатні обсяги капітальних вкладень у розвиток житлового будівництва, введення в експлуатацію нових (та після капітального ремонту) житлових приміщень;
3. неналежний стан житлово-комунального господарства;
4. проблема реконструкції та ремонту застарілого житлового фонду;
5. нераціональне використання земель, повне або майже повне вичерпання сільбищних територій;
6. неналежний стан інженерної інфраструктури;
7. низький рівень транспортної інфраструктури;
8. слабо розвинена соціальна інфраструктура, низький рівень забезпечення населення об'єктами соціально-побутового обслуговування (дитячі садки, школи, амбулаторії, дитячі ігрові та спортивні майданчики), а також умов розташування цих об'єктів;
9. низький рівень благоустрою міст, проблеми створення стоянок для автомобілів мешканців мікрорайонів;
10. функціонування промислових підприємств у межах міста, що загострюють екологічні проблеми, тощо.

У якості основних напрямів діяльності в умовах реалізації цілей сталого розвитку міст України можна виділити: забезпечення доступності житла; реконструкція та ремонт застарілого житлового фонду; розвиток надійної, безпечної та зручної транспортної та іншої інфраструктури; зменшення негативного впливу забруднюючих речовин шляхом використання інноваційних технологій; забезпечення збереження культурної і природної спадщини, а також розробку та реалізацію стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання: створення робочих місць, виробництво місцевої продукції, розвиток туризму, рекреації та місцевої культури.

Висновки: в ході дослідження виявлено актуальні проблеми розвитку міст та визначено, що сталому розвитку міст Україні сприяє: формування та модернізація планів стратегічного розвитку міст та їх узгодження на загальнодержавному та регіональному рівні; своєчасний системний моніторинг проблем міської

інфраструктури; формування сприятливого інвестиційного та інноваційного середовища розвитку міста з метою вирішення економічних та екологічних проблем, створення нових робочих місць, а також залучення сучасних інформаційних технологій у розвиток та запровадження енергоефективності у всіх сферах життєдіяльності міста.

Список використаних джерел

1. Гребнюк В. В., Герасименко О. В. Транспортна інфраструктура як фактор розвитку міст центрального економічного району : зб. наук. пр. природничо-географічного факультету. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2020. С. 201.
2. Дейнека Ю. Розвиток міст в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.; Креативна економіка очима молоді : матер. Міжнар. студ. наук. форуму (29–31 березня 2018 року). Т. 1. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018. С. 14–15.
3. Забезпечення сталого розвитку міст як складова соціально-економічної модернізації регіонів України : аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень: [Веб-сайт]. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1611/> (дата звернення: 14.04.2021).
4. Коваленко А. О. Урбанізація і стратегічне планування сталого розвитку міст. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 4. С. 67–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2017_4_10.
5. Левченко О. В. Ревіталізація: історія, досвід і перспективи просторового розвитку. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Т. 2. Вінниця, 2020. С. 305–310.
6. Машіка Г. Адміністративно-територіальні особливості переходу міст карпатського регіону на шлях сталого розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. № 1 (74). С. 30–35.
7. Населення. Держстат України, 1998–2020. Дата останньої модифікації: 30.06.2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html. Назва з екрану.
8. Нестеренко С. Г., Радзинська Ю. Б. Проблеми раціонального використання земель для сталого розвитку міста : матер. міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 1, т. 1. Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. Харків, 2017. С. 26–27.
9. Орлова Н. С. Сталий розвиток регіонів та міст України в умовах децентралізації. Розвиток міст України в умовах децентралізації матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Київ : КНЕУ, 2018. С. 273–276.
10. Тарасенко Д. Л., Сухова К. К. Вимушена міграція як виклик для сталого розвитку територій. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях : зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 травня 2020 р., м. Маріуполь). Маріуполь – Київ : ПП Халіков Р. Р., 2020. С. 162–165.